

УДК 352.07

Трипольська М.І.¹, Зуб Д.О.²

¹ канд. юр. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-210м НУ «Запорізька політехніка»

ПОЛІТИЧНІ РИЗИКИ ЗАВЕРШЕННЯ РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Реформа місцевого самоврядування та децентралізації влади відзначається значними успіхами та позитивною динамікою впровадження. Завершений перший етап реформи, сформований новий адміністративно-територіальний устрій базового та субрегіонального рівня. Разом з цим, існують великі ризики завершення даної реформи. Відсутність політичної волі до докорінної трансформації законодавства, в тому числі й Конституції України, можуть поставити під загрозу попередні позитивні напрацювання.

Сьогодні, як у експертного середовища, так і у представників органів місцевого самоврядування, викликає стурбованість законодавча невизначеність повного спектру повноважень та стабільних джерел фінансування районних рад, відсутність чіткого розмежування повноважень між районними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування базового та субрегіонального рівня адміністративно-територіального устрою.

Новообрані районні ради представляють спільні інтереси новоутворених районів та є правонаступниками всього майна, прав та обов'язків районних рад, які представляли спільні інтереси територіальних громад ліквідованих районів. Сільські, селищні та міські ради перейшли на прямі міжбюджетні відносини з Державним бюджетом України. Фактично, ті джерела, які формували бюджети ліквідованих районів, тепер живлять

бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад. Разом з цим, районні бюджети виключені із системи горизонтального вирівнювання та мають формуватися за рахунок власних доходів за умови їх наявності (податок на прибуток комунальних підприємств, які знаходяться в управлінні районної ради, орендна плата за користування майном районної ради), а також дотацій та субвенцій, які можуть спрямовуватися з інших бюджетів.

Разом з цим, деякі з нещодавно зареєстрованих законопроектів передбачають розширення повноважень районних рад, що не підкріплено відповідним фінансовим ресурсом. Таким чином, новообрані районні ради переважно не матимуть можливості виконувати покладені на них повноваження. Законодавче розширення таких повноважень не кореспондується підкріпленням фінансовим ресурсом для їх виконання. Ефективне функціонування субрегіонального рівня місцевого самоврядування нівелюється обмеженими фінансовими можливостями та відсутністю підтримки на рівні держави.

Проблемні аспекти впровадження реформи децентралізації влади стосуються не лише функціонування районного рівня адміністративно-територіального устрою. Великі розбіжності у основних показниках спроможності, зокрема, у чисельності населення, територіальних громад, які функціонують після проведення чергових місцевих виборів 25 жовтня 2020 року, ставить під питання можливість їх виконувати на належному рівні покладені законом повноваження. Уніфіковані вимоги до повноважень та різні умови функціонування новостворених територіальних громад обґрунтовує актуальність питання подальшого їх добровільного та адміністративного об'єднання, яке наразі також не передбачене законодавством.

Подальше невнесення змін до Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів, пов'язаних з впровадженням реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади, можуть потягнути за собою кризу функціонування районної ланки місцевого самоврядування, розбалансування повноважень сільських, селищних, міських та районних рад, районних державних адміністрацій, незабезпечення населення нових укрупнених районів якісними адміністративними та соціальними послугами.